

El relatiu possessiu

És cert que normalment no diem *Es una noia el pare de la qual treballa a la Generalitat*, frase que pot ésser considerada certament artificiosa, sinó *Es una noia que el seu pare treballa a la Generalitat*. Però que en una dissertació, en una conferència, en una lliçó, etc., és a dir, parlant en públic d'un tema literari, filosòfic, polític, etc., es digui *Aquest autor, les idees del qual han estat molt combatudes...*, no pot ésser jutjat com el cas anterior, i s'ha de considerar que aquesta construcció, amb l'ús de la perífrasi relativa *les idees del qual*, és la normal i pròpia d'aquestes ocasions, aquella a què ha de recórrer tothom qui, sense voler fer cap exhibició especial de coneixements gramaticals, pretén, simplement, d'expressar les seves idees amb exactitud i precisió. És, si més no, indubtable que no hi ha ningú que defensi l'ús, en aquests casos, això és, com a relatiu possessiu, dels termes *quin* i *qual*, en els quals hom havia cregut trobar uns equivalents del «cuy» del castellà, solució que Fabra va rebutjar categòricament però que, com deïem ahir, a propòsit de *quin*, encara reapareix en el moment més impensat.

Alguns gramàtics assenyalen que al costat de frases com *Em parlà d'una persona, el nom de la qual he oblidat* o *Un senyor la paciència del qual conec* es pot dir també *Em parlà d'una persona, de la qual he oblidat el nom* (Moll) i *Un senyor del qual conec la paciència* (Ruaix). És efectivament possible de recórrer a aquestes inversions, i en podriem adduir molts exemples: *O la cançó de les fadrines... de les quals ningú no sap l'amagatall* (J. V. Foix), *...un docte... del qual no crec que la curiositat literària hagués mai passat gaire...* En general, aquestes inversions són possibles quan el terme relatiu (el conjunt format per un nom determinat pel relatiu *el qual*) fa de complement directe, que aleshores es descompon, encara que J. Solà indica també un exemple d'aquestes construccions amb la perífrasi relativa fent de subjecte, que no ens sembla pas tan normal: *Hem estat en un poble del qual les aigües són medicinals*. Aquesta inversió dels components del relatiu possessiu té encara menys possibilitats quan el relatiu fa de complement preposicional, com pot mostrar aquest exemple, que és bo de comparar amb el que hem adduït de Moll: *Em parlà d'una persona, de la presència de la qual no m'havia adonat*.

Albert Jané